

UNIWERSYTET JANA KOCHANOWSKIEGO
W KIELCACH
WYDZIAŁ PEDAGOGICZNY I ARTYSTYCZNY

Dziedzina: nauki społeczne

Dyscyplina: pedagogika

Justyna Chwalińska

ASPIRACJE ŻYCIOWE MŁODZIEŻY Z RODZIN RYZYKA W NADZORZE
KURATORA A OCZEKIWANIA RODZICÓW

Praca doktorska napisana pod kierunkiem:

prof. zw. dr hab. Bożeny Matyjas

dr Małgorzaty Wolskiej- Długosz

Kielce 2018

Streszczenie

Współczesny świat, jako miejsce do życia i rozwoju, nie jest środowiskiem przyjaznym, bo z jednej strony daje możliwości, ale z drugiej człowiek jest zdany sam na siebie, funkcjonuje w powszechnym braku stabilizacji charakterystycznym dla „społeczeństwa ryzyka”. Dlatego rodziny są również rodzinami ryzyka. O krok dalej, w kwestii zagrożeń, które dotyczą człowieka, znajdują się rodziny „zwielokrotnionego ryzyka”, a więc rodziny objęte kuratelą sądową (zarówno w pionie karnym, jak i rodzinnym). Są to bowiem jednostki dotknięte licznymi problemami jak: bieda, bezrobocie, przemoc, niezaradność życiowa, wyuczona bezradność, uzależnienia, karalność rodziców, które nie radzą sobie z kryzysami i konieczne jest objęcie ich wsparciem i pomocą wielu specjalistów i instytucji.

Praca doktorska nosi tytuł „Aspiracje życiowe młodzieży z rodzin ryzyka w nadzorze kuratora a oczekiwania rodziców”. Głównymi teoriami wiodącymi pracy są: teoria „społeczeństwa ryzyka” Urlicha Becka, która stanowi tło życia badanych oraz „spirali wsparcia” Stanisława Kawuli i „całozyciowego uczenia się” Ewy Solarczyk- Ambrozik, które autorka postrzega jako możliwe drogi do poprawy jakości życia w rodzinach dysfunkcyjnych oraz zwiększenia szans na realizację aspiracji życiowych dorastającej w nich młodzieży.

Celem niniejszej pracy była odpowiedź na pytania: jakie są aspiracje życiowe młodzieży z rodzin ryzyka oraz jakie są oczekiwania rodziców w tym zakresie. Badania przeprowadzono w rodzinach, które są objęte dozorem kuratora do spraw karnych lub nadzorem kuratora rodzinnego, a więc w środowiskach dysfunkcyjnych, które z różnych przyczyn wymagały ingerencji sądu.

W rozdziale I części teoretycznej zawarto analizę przemian współczesnej rodziny oraz zdefiniowano pojęcia: rodziny ryzyka, zwielokrotnionego ryzyka oraz rodziny w kryzysie i dysfunkcyjnej. Bowiem środowisko życia młodzieży decyduje o możliwościach- bądź ich braku- na rozwój, kształtowaniu aspiracji i ich realizacji. Rodzina jest początkiem i podłożem do wzrastania małoletnich dzieci. Przedmiotem analizy była również młodzież jako kategoria badań.

W kolejnych rozdziałach (II i III) wyjaśniono pojęcia aspiracji, rodzajów i poziomu aspiracji oraz terminów pokrewnych. Autorka dokonała przeglądu badań nad aspiracjami młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży z rodzin ryzyka. Analizie poddano poszczególne rodzaje aspiracji.

Rozdział IV to założenia metodologiczne badań. Badania przeprowadzono w rodzinach ryzyka objętych kuratelą sądową. Miały one charakter triangulacyjny i zastosowano w nich metodę ilościową- sondażu diagnostycznego oraz jakościową- metodę indywidualnych przypadków.

Ostatnim rozdziałem pracy jest analiza wyników przeprowadzonych badań, a po nim zamieszczono podsumowanie i wnioski oraz bibliografię i aneks.

Przeprowadzone badania pokazały, że młodzież w rodzinach ryzyka wyrasta w bardzo trudnych warunkach opiekuńczo- wychowawczych i doświadcza wielu kryzysów i traum, które są obce ich rówieśnikom w rodzinach zdrowych. Autorka przedstawiając wyniki badań odpowiada na postawione problemy badawcze i weryfikuje hipotezy, ale też szuka rozwiązań, które przyniosłyby pozytywne zmiany w funkcjonowaniu młodzieży w badanych rodzinach.

Praca doktorska jest uzupełnieniem wiedzy teoretycznej w zakresie aspiracji życiowych młodzieży, ale również jest próbą odpowiedzi na pytanie: jak pomóc rodzinom dysfunkcyjnym, czy też jak modyfikować pracę pomocową, by była ona bardziej efektywna.

